

GUTTEN SOM ARVET TROLLENE

AV JOHAN BOJER

Der var engang to brødre fra Valsfjorden, som begge gikk på frierføtter til en rik og mektig odelsjente i bygden. Men jenten syntes godt om dem begge to og kunde ikke ta sin bestemmelse så fort, som de vilde, og mens brødrene nu gikk og ventet, begynte de å legge hverandre for hat, fordi den ene syntes den andre stod iveien for sig hos jenten.

Så er det under jul et år, at brødrene ligger på fiske ute i Halten og har skibet inn for å reise hjem til julekvelde. Best som de skal stige inn i båten, sier den eldste broren til den yngre: «Au, nu glømt eg bøssa mi, du vil vel itj spring op i rorbua og hent a». Jo, broren sprang da avsted, men da han kommer ut av bua med bøssa, får han se at den andre har støtt båten fra og nu setter avsted for fulle seil innover havet.

Der stod gutten alene på berget. Alle fiskerne var reist hjem til jul, og han, som nu satt i båten, visste godt at broren nu måtte omkomme, alene som han var på den lille øya nu midt på svarte vinteren. Men han hadde bestemt sig på å si, når han kom hjem, at broren var omkommet ved en ulykke — og så hadde jo ikke odelsjenten noe valg lenger.

Men han, som stod igjen på berget, han fikk nu annet å tenke på enn jenter og giftemål. Han måtte se til å opholde livet i det lengste, og et hell var det jo at han hadde bøssa. Han skjøt fugl og kobbe og samlet sammen vedrester fra de andre rorbuene, så han hadde da litt både til å bite og brenne, så lenge det varte.

Så kommer julekvelden, og den stakkars gutten står utenfor buveggen i skumringen og ser innover havet, og han tenker på dem der hjemme nu, som vel holdt på å vaske og pynte sig til jul. Men best som det er, blir han vår et underlig følge som kommer roende langs øya. Først tenkte han på å rope og vifte til dem, men så stakk det ham, at det var noen underlige båter og et underlig mannskap også. Da han så ser, at båtene dreier op i støa rett nedenfor ham, blir han både redd og fælen, og så laddar han bøssa si og går inn og gjemmer sig i den øverste sengebriksen under loftet. Bøssa hadde han med, og nu legger han den slik, at han kunde skyte ned i buua om det skulde behøves.

Best som det er, trasker og trår det fullt op av føtter ute på berget, døra på vid vegg — og inn stikker hodet av en gammel, gammel kjerring. Mose var der vokset på nesen hennes, tang og sjøgress hadde hun på hodet istedetfor hår, og øinene lignet to kobb-klyser. Gutten förstod straks, det var hun Guru Kunna med alle sjøtrollene sine, men han lå stille som en mus og turde ikke dra pusten engang.

Og best som kjerringa skulde stige over dørstokken, bråstanter hun og begynner å klappe sig på nesen og lukte og snufse: «Huff», sier hun, «her lukten Kristi mann her i huset».

Alle småtrollene, som stod ute, skulde nu også lukte og snufse, noen hadde så lange neser, at de bare sendte dem frem i døra, mens de selv blev stående ute på berget — og snart var hele døråpningen full av spisse og stumpe trollneser, som snuste og snufset.

Nei, så blev de enig om, at lukten måtte skrive sig fra at kristne fiskere hadde vært her så nylig, og så kom de inn.

Å, for en forsamling! Somme var så store, at de måtte legge sig dobbelt for å gå under loftet, og andre så små, at de fløi som fluer. Mat hadde de med i kurver og bommer, og øl og brennevin på kagger, og nu begynte de å dekke på bordet til julekvelde.

Og det kan vel hende der blev kalas. Det var sølvfater og skjæer og kniver av både gull og sølv, og mat av alt slag, både lefse og syltet svinehode og lutefisk og kusemør og svinesmør, og risengrynssuppe, og øl i boller og sølvkanner og brennevin på

gullflasker. Og ikke før var alt ferdig, før de satte sig tilbords både store og små, og gamla med mosen på nesene i høgsetet, kan du vite. Og mens hun foldet hendene og leste trollbønna til bords, satt de andre trollene og bare så på maten og slikket sig på fingrene.

Men da de endelig fikk lov til å ta for sig av rettene, kan det vel hende det var en underlig måte å få sig mat på. Somme var så store, at de tømte et grøtfat i sig som en munnfull, og andre igjen så små, at de brukte en knappenål som gaffel. Somme hadde satt sig på gulvet og nådde enda med hodet op i loftet, og andre igjen var så små, at de måtte klyve op på kanten av grøtfatet for å få tak i noe.

Men best som de sitter der, klemmer han oppe i briksen til å skyte ned på bordet til dem, og da kan du tro der blev kommers! Somme tok halve veggen med, da de tumla ut, andre knaste tvers igjennem vinduet, så rutene fløi bortover berget, og de aller minste spratt bort som en skremt loppe. Men da alle var ute på gården, hørte han, som lå i briksen, gammelkjerringa skrike: «Au au, no glømt eg nøkkelhanka mi!»

Gutten svang sig ned og tok nøkkelhanka på geværmunningen og slengte den ut etter henne. Og da ropte gamla tilbake, at nu skulde det være ham vel undt altsammen, fordi han ikke tok i nøklene hennes med bare hånden. Og borte var hele følget, som var det blåst ut et lys.

Det var nå ikke småting, som var igjen, kan du tro. Der var så fullt op av gull og sølv på bordet, at gutten blev stående der og visste ikke sin arme råd, så rik som han nu var.

Så traff det sig så heldig, at der ut på vinteren kom et farty forbi, som tok ham ombord, så han kom sig da hjem igjen også. Vistsnok var nu broren gift med odelsjenta, men én som var så rik og mektig, som den her gutten nu, han hadde nok ikke vondt for å få sig en jente på hver finger, om han vilde.

Nu er han død for lenge siden. Men alt gullet og sølvet gikk i arv til slekten, og den ene alterkalken, som stod i gammelkirken i Afjorden, skal ha tilhørt ham.

FRA TRONDHJEM NORDOVER

AV NILS ONSAGER

Det var et fantastisk liv i Trondhjem i utstillingsåret — «ein sku itj tru det va i Trondhjæm, nei». — Alle slags korporasjoner benyttet anledningen til å holde stevne her. Om kvelden danset de i det digre lokale som kaltes «Sangerhallen», og det var en opplevelse å stå på galleriet og studere myldret dernede på gulvet. En gang var det turnerne, de førte sig nydelig, og parrene manøvrerte sikkert og uten sammenstøt i den tette masse og med det riktige bedrøvede ansiktsuttrykk. En senere kveld var det skytterlagene — en praktfull mennesketype, ofte litt forladen, som svang sine herlige kvinner i strålende humør og med kraft og rytme, de hyppige sammenstøt som ofte syntes katastrofale, frembragte kun veldige lattersalver og skakke hårfasonger. Et kuriøst og fremmedartet element dannet de bergenske kjuagutter, som under benevnelsen «buekorps» utfoldet sig fritt og utvungent i det trønderske miljø, og deres forenede musikkorps tok min nystemte gitar i hende, så atmosfæren blev bergensk langt utover by og fjord. «Ein sku itj tru det va i Trondhjæm, nei», og jeg lovpriste Ham, der har variert skapningen.

Min medvirkning var såvidt langvarig og intens, at det til slutt kjentes på tide å gå over i en annen åpenbaringsform og forandre diett og levesett, og en regnværsdag — det regnet virkelig noen dager den sommer — rigget jeg mig til som turist og gikk stillferdig ombord i en liten båt som skulde over til Fosenhalvøya.

I Stadsbygda steg jeg på land, fordi det tilfeldigvis var første stoppested den dag, — her var flatt som på Ørlandet og husene lå der uten bakgrunn, det var riktig rart, men ikke nettop passende til fottur, men ved bryggen stod der heldigvis en bil og så duret vi tversover sletten. Derefter begynte veien å kroke